

Barndoms- og ungdomserindringer

**Ved Olga Jepsen
f. Aagesen**

Erindringer.

Man bliver ældre, staar barndoms-
 tydeligere og det som forældre og bed-
 edre sagde og gjorde i et andet lys, en
 var barn. Da er man til opsøkk og
 side har iagt, og man saa ordag
 vanskeligheder og det opdrag og ledelse
 og unge, faar man lyst til at dyg
 i min barndom. Da min bror Einar blev
 var smaa. Da min bror Einar blev
 jeg op i bedstefars og bedstemors
 kammer, og der sov jeg siden, først
 i dobbeltsengen, siden i en seng
 te til mig. Jeg har aldrig sovet i
 kem, det gjorde derimod Dagmar, f
 søster. Der var maaske ikke altid
 ginst i det lille rum med de taldr
 luer. Men det var det bedste, naar
 kommen i seng og bedste sagde, k
 aa Lars Jagersen, saa syntes jeg a
 * ondt kunde man os. En gang s
 aarsig var jeg syg og høge Hvid
 tra Vejle blev hentet i Hestevogn. J
 s det var saa morsomt at han lod

Barndoms- og ungdomserindringer

Erindringer

Når man bliver ældre, står barndomserindringerne tydeligere, og det, som forældre og bedsteforældre sagde og gjorde står i et andet lys, end da man var barn. Da er man tit oprørsk og synes, de har uret; og når man så opdager, hvor vanskeligt det er at opdrage og lede børn og unge, får man lyst til at dykke ned i minder fra den tid, da tornene trods alt var små.

Da min bror Ejlar blev født, kom jeg op i Bedstefars og Bedstemors lille sovekammer, og der sov jeg siden, først hos dem i dobbeltsengen, siden i en seng, Bedstefar købte til mig. Jeg har aldrig sovet i slagbænken. Det gjorde derimod Dagmar. Der var måske ikke altid lige hygiejnisk i det lille rum med de tætlukkede vinduer. Men så inderligt trygt, når Bedste sagde: „Kan du så læse dit Fadervor!” - Ja, så syntes jeg, at intet ondt kunne nå os. - Engang som seks-årig var jeg syg, og læge Knud Møller fra Vejle blev hentet i hestevogn. Jeg syntes, det var så morsomt, at han lod, som om han blev bange for duskene på olmerdugs-dynen. - Jeg var ellers sund og rask og trivedes godt. -

Det var min bestilling, én gang om ugen at hente »Ugens Nyheder«, som vi holdt sammen med Larsens på Højgård, fra en holdeplads på banen Vejle - Jelling. Jeg var meget bange af mig, og jeg turde ikke gå på den smalle gangbro, der førte over en bæk, der var ført under banen. At gå på banelinien var strengt forbudt, men så kravlede jeg på skråningen holdende i græstotter og stirrede ned i det brusende vand, som jeg syntes var mægtigt. -

Da jeg var lille, kom jeg tit til Vejle til mors forældre. Det var, når de havde travlt med landbruget hjemme. - Den første gang var jeg så lille, at jeg ikke kunne kende Mor, da hun kom og ville hente mig. Da græd Mor! - Mors forældre boede i en kælderlejlighed under »Vejle Amts og Bys Sparekasse«. Bedstemor

holdt så lokalerne rene ovenpå, for at de kunne bo der. Det var morsomt at få en snurretur på en høj kontorstol, mens Bedstemor gjorde rent. Mor havde tre brødre, der boede hjemme i deres læretid, de fik lært et håndværk. Bedstefar holdt streng hustugt. Jeg kan huske ham som en smuk, mørkskægget mand, sidende for bordenden og bede bordbøn for os

Jens Peder Pedersen, Bedstefar fra Vejle

alle. Mors fire søstre fik vel byplads, gik ærinde for en lille forretning og siden i huset. Men to af dem blev da sygeplejersker. Mine bedsteforældre i Vejle hørte til Metodistmenigheden, hvor de følte sig hjemme. Bedstefar arbejdede i mange år på gasværket.

Der var en dejlig baggård til sparekassens ejendom, med store træer, så var der et baghus med boliger for gamle damer. Jeg har engang fået lov til at gå over til dem med penge i mit forklæde. Det har vel været en slags pension. - En af de damer hed fru Dysseding.

*Signe - Martha - Henny
og dukkevognen, som jeg senere fik.*

Jeg synes, at jeg aldrig siden har hørt sådan en spurve-kvidder, som i den gård! - Mors yngste søster Henny og jeg legede i en sanddyng. Hun legede tit, at hun pyntede sin mands grav fint. Jeg blev sendt til mejeriet i Grønnegade efter for 10 øre flødeskum i en

spand. Det var vist meget billigt, og så fik jeg en kop fuld og stod så på nederste trin af forhøjningen med en stol foran og spiste den lækre skum.

Engang havde moster Karoline besøg af en veninde, som også sov der. Hun smittede hende og mig med fnat, og jeg kom hjem til Hørup og smittede bedste og bedstefar. Vi måtte ud til læge Knud Møller i Vejle og have noget, der lignede sirup at smøre os i. Uha, sikken en skandale! Bedste måtte af sin særk hos lægen og jeg også, men jeg var ikke så ked af det. - Jeg holdt meget af dem alle i Vejle og blev forkælet. Af onkel Marius fik jeg en dukke med porcelænshoved og rigtigt hår. - Da moster Hanne blev stor, fik jeg hendes dukkevogn. Jeg legede næsten aldrig med den, da den ikke måtte gå i stykker for bedste. Derimod havde jeg en dukke syet af lærred med savsmuld i og med blikhoved, den kunne holde. Bedste syede tøj, det blev syet fast. Sådanne narrestreger med at trække tøjet af, ville hun ikke have. Alt gik sparsommeligt til, men vi havde fint tøj, som så mange børn ikke havde. Jeg havde en mørkerød fløjlskjole i flere år. Den kunne lægges ud og lægges ned. Ejlar havde blå fløjlstøj med broderet bælte.

Ejlar var svagelig som lille, ja, indtil han skulle i skole. Kunne ikke tåle sin mad, havde diarré. Hans tyktarm var for stor, sagde lægen, og han ville have ham på Rigshospitalet, men det blev til en skrap diæt: En liter kærnemælk

Det er så mig selv

Ejlar og mig

Min bror Ejlar

»Østbjerglund« i Hørup
Far - Bedstefar - Dagmar - Mor - mig selv - Bedste

jævnet lidt og så mixtur. Det var ikke sært, at han var bleg, og øjnene lå langt inde. Ingen vitaminer og levertran fik han. Vi blev fotograferet, vist mest fordi Far og Mor var bange for, at han ville dø. Ejlar troede vist det samme, for han sagde, at han ville i samme grav som mor, han var kun 5 - 6 år dengang. Han var pjevset i flere år, frøs og græd og ville ikke spise. Bedste prøvede at narre et æg i ham, og jeg stod ved siden af og ønskede, at han ville levne hviden til mig. Vi legede med dukker om vinteren og om sommeren med træ-kørne, som bedstefar havde lavet til os. Dem tøjrede vi på markvejen og trak dem ind om natten. Ejlar blev tit gal og græd, når han ikke kunne magte sit arbejde i legen. Så råbte han til mig: „Du er en KOKHUE!“ Et sjovt udtryk, som han selv har hittet på. Der var to små damme ved ejendommen. Der blev også sat fisk ud engang, men det blev ikke til noget. Ejlar havde et fiskenet, Det blev brugt til at samle frø-ungel op med. Storken kom tit på

besøg. Det var let at skaffe vand i det bakkede skovterræn. Et sted var der et væld ved foden af en bakke, her blev kørne vandet om sommeren. I kælderens, som også var køkken, var der også en brønd på kun et par alens dybde med et trælag over. Bedste faldt engang i den uden at tage skade.

Bedstefar var forstmand i det små og holdt den lille skov mønsterværdigt. De nænnede ikke at fælde de smukke bøgetræer, men købte til brændsel. Men de folk, der købte efter os, fældede det hele og tog noget af skønheden væk. Bedstefar havde anlagt stier og trapper, rejst et par store sten, plantet bregner og rejst en flagstang. Han var glad for at hejse Dannebrog, selv om han var født i Sverige. Det hele i Hørup var idyllisk, det bar det stolte navn »Østbjerglund«. Husene var af bindingsværk og velholdte. I haven var der et lille bed med et par roser og en bæk ved. Det var mors bæk. En kant med fine aurikler var

bedstefars. En stor kugle, som vi kunne spejle os i, var sjov. Ved møddingen groede nogle gamle æbletræer. De fleste æbler faldt ned på den sommertørre mødding; de blev skyllet i vandtruget og smagte herligt. Et lille stykke fra ejendommen lå et lille bitte hus med kun

ham udstrakt på gulvet med benene ud af døren. Dagmar løb skrigende hjem til Mor og Bedste. De kom og fandt ham og fik ham ind i seng. Om natten sad de hos ham; han skulle hentes af sygevoغن, men døde forinden. Mor og Bedste var fyldt med lopper. Efter den nat måtte de smide tøjet ude. Knarup havde en søn, som kom for at lede efter penge, men han fandt ingen. Knarup havde ellers ligget og fantaseret om „æ pæng i æ bank“, før han døde. Huset og indbo blev solgt til far for 30 kr. Han og Bedstefar rev det ned og plantede træer. En dag, de rev skorstenen ned, og jeg stod og så på det, fandt jeg en skindpung med penge i! -

Amalie og Svante Aakeson - Min Bedste og Bedstefar

stue og forstue. Her boede en gammel mand, som hed Knarup. Han var over 90 år. Han var på sognet, som det hed, og hjemme har de nok fået lidt for at give ham middagsmad. Mistroisk og gnaven var han. Dagmar, som dengang var en stor pige, var han efter. „Hun piller kalken af mit hus“, sagde han. En dag, hun havde mig med ned med maden, fandt vi

Bedstefar og Bedstemor, Svante og Amalie Aakeson havde først været forkarl og kokkepige på »Lerbæk«. Bedste kom dertil, da ejeren hed Sølvtoft. Da de blev gift, hed ejeren Georg Sass. De kom til at bo i et hus, der kaldtes »Æ nyhus«. Men Bedstefar blev skovfoged. De kom til at bo smukt i dalen ved åen. Bedstefar var fra Skåne, tæt op til det stenede og magre, skovklædte Småland. Hans mor havde giftet sig med en fattig karl, og de fik et hus i skoven, hvor de kunne græsse en ko. Hendes bror arvede gården. Hun kunne have giftet sig velstand til, Sådan var det. Dengang i forrige århundrede var Sverige ringere stillet end Danmark, så da Bedstefar var 18, udvandrede han til Danmark. Først kom han til en amagerbonde, hvor han havde det godt. Han kørte grønsager til København og tog møg med hjem igen. - Siden blev han karl på »Klintholm« på Møen. Hvordan han kom til Jylland og fik lyst til det, ved jeg ikke. Måske har der været svenske venner. Han havde da gode venner på stolefabrikken i Grejsdalen sidenhen. Men han kom til »Lerbæk«. Han var en stor naturelsker med et ikke ringe kendskab til træer, fugle og dyr.

En dygtig arbejder i et huggehus til at lave redskaber til landbruget og arbejde med fældning af træer om vinteren. Det var hårdt arbejde og lang vej at gå hjem. Han hjalp til i høst

Skovfogedhuset i Grejsdalen, hvor Bedste og Bedstefar boede, da han arbejdede på Lerbæk.

og ve høbjærgning, men havde ellers ikke lyst til landbrug eller dyr. Han var vist en stor egoist, holdt af at pynte sig. Jeg holdt meget af ham, løb ham i møde, når han kom fra »Lerbæk«. Jeg kan endnu føle den lugt, der var ved hans tøj: Træ og harpiks blandet med lugten af det hjemmebryggede øl og den snaps, han havde med i skoven. Om aftenen ville han godt læse for mig af »Ugens Nyheder«. mens jeg sad hos ham i sofaen. Bedste var vist for meget til den anden side, kunne ikke gå simpelt nok klædt til daglig og var me-

get sparsommelig. Det er nok hende, der har samlet lidt sammen ved ikke at bruge penge. Men hun ville også havde det pænt. Hun var den første af de Lerbæk-koner, der brugte sengetæppe. Mor skulle også pynte op i stuerne og hænge gardiner pænt op. Vi levede solidt med flere måltider end nu, men det var tit mælkebrød til »næter«. Ofte fik vi stegt flæsk til middag med grød til formad. - Engang fik vi indkvartering af soldater, og da havde vi lige slået en lille gedebuk. Den blev stegt til dem, og den smagte vist godt.

Bedstemor var født på Langeland. Hendes forældre flyttede senere til Givskud, dengang en ordentlig rejse. Hendes far var skrædder; han var også graver og ringer ved kirken der. Bedste havde vist tre søstre og to brødre. Den ældste bror hed Kristian og var møller i Lindeballe. Der kom vi ud, mens vi boede i Hørup. Jeg følte allerede dengang, hvor øde og nøgen der var, og sandet, der fæg hele tiden. Jeg længtes efter vor bøgeskov. Hans kone var en pæn lille kvinde med en grov stemme. Hun klædte lig på og lavede kranse. Den anden af Bedstes brødre hed Jens Rasmussen og var skrædder i Brande. „Jens i Braan“, sagde Bedste. Han var »Braan« (Brande) en god mand. Han og hans kone, Hanne, havde en del børn. Jeg kender

Bedstes forældre kom til Givskud fra Langeland. P. Chr. Rasmussen var skrædder - og ringer og graver ved kirken.

Hanne og Jens Rasmussens guldbryllop i Barnde (Bedstes bror og svigerinde)

dej; men bedste havde sikret sig æg fra hønsehuset. Siden sagde jomfruen: „Kan du se, Amalie, der blev meget gode boller af de to æg!“ - Bedste ynkede hendes dumhed, når hun fortalte den historie.

Bedste kunne ikke flette sit hår, fra hun var 30 år, så stive var hendes skulderled. Alligevel fik hun et langt liv og var med i arbejdet lige til det sidste. Hun ville gerne fortælle historier for os, da vi var små. Hun fortalte om ræven, der tog hendes høns, da de boede i skovfogedhuset. Værste var det, da

den bed 10 af hendes høns ihjel. De lå på engen og var varme endnu, så hun fik travlt med at gøre nogle af dem i stand. En skrukhøne blev nuppet, da den gik med sine små kyllinger, men Bedstefar og hunden Vagge løb efter ræven, og den smed hønen. Den havde kun fået en lille rift, og den syede Bedste sammen. Så kaldte hønen på sine kyllinger og satte sig over dem og varmede dem. Bedste havde et par køer, som hun måtte græsse i skoven. Hun lagde dækken på dem for myg, tog strikketøjet med og passede dem. Om sommeren samlede de hø til dem. Hun kærnede selv smør og solgte det til en købmand. Da Far begyndte at gå i realskole i Vejle, tog han det med.

Det var meningen, at Far skulle være noget ved banen, skulle tage en eksamen. Men han holdt op og ville gerne til søs. Han kom af sted med skoleskibet »Georg Stage«, hvor de fik al mulig skoleundervisning og sømandskab. Han må have været en dygtig fyr, for han fik første pris af fru Stage. Det var her på »Georg Stage«, at han faldt ned og slog ryggen. Vi tror, at det var grunden til hans sygdom, som han altid måtte lide under. Det lignede nervegigt og lammelse. På Rigshospitalet kaldte de sygdommen krybende børnelammelse. Far var på søen i to år, var på togt både til Amerika og Australien med handelsskib.

kun én, Ernst. Han kom i købmandslære i Aadal og besøgte os i Sandvad. En datter af Kristian i Lindeballe blev min gudmor. Hun blev gift med en slagter Anders Andersen. De fik forretning i Jelling, men den blev ikke passet. De måtte købe selvdøde dyr, flå dem eller koge fedt af dem. Det gjorde hun og fik en meget streng tilværelse. Hun fik mange børn, en syg mand, men hun klarede sig. I mange år gik hun ud og kogte til gilder. De boede i Tykhøje, og hun blev meget gammel.

Men tilbage til min Bedste, som var så sød og god ved os, da vi var små. Hun gav os megen kærlighed, lidt af den skulle hun have givet vor stakkels mor, som blev behandlet lidt skidt. - bedste kom tidligt ud, sov i en stor trævugge i sin første plads, sagde hun. Da hun blev konfirmeret, var hun ikke engang hjemme, hun måtte ud til køerne i marken bagefter. Hun har gået ud at sy på gårdene sammen med en søster. Hun havde også plads på store gårde, vist mest som kokkepige, prøvede at gøde det lidt godt for folkene. På Lerbæk stjal hun sirup fra tøndene i kælderen, så hun havde lidt at give karlene til deres stive pandekager og grød. Hun gemte den i kakkelovnen i folkestuen, når den ikke var i brug. En gang til et stort høstgilde, hvor folk skulle have suppe, kom en kom en uforstående husjomfru med to æg til en hel balje bolle-

Barndoms- og ungdomserindringer

UDDRAG AF SLÆGTSTAVLE

Stamfaderen, kom fra Langeland (bopæl ubekendt) og købte efter sigende Lindeballe Mølle og gård. Denne mand eller sønnen finder vi i Givskud som skrædder og graver. Han er begravet på Givskud kirkegård. Graavsted nedlagt. Mindestenen findes hensat ved kirkemuren ca. 1975.

P. Chr. Rasmussen

Kristian Rasmussen Møller og mølle- bygger Lindeballe	Jens Rasmussen Skrædder i Brande 8/3 1859- 27/6 1932	Hansine gift m. Kristian Knudsen Gadbjerg Ødsted	Rasmine død	Amalie Gift m. Svante Åkeson Skovfoged Landmand. Kom til Danmark sammen med godsejeren på Lerbæk.
3 sønner, 2 i USA. Marinus, Maleren og særlingen i Tyk- højet	5 sønner og 5 døtre			
3 døtre, 1 i USA. Rasmine g. Børresen tidl. Gadbjerg. Kristine g. Andersen Den kendte kogekone i Tykhøjet.				

Sønnerne

Oscar f.19/11 86 d.10/3 64 Skrædder Skælskør	Hjalmar f.25/5 89 d. 5/1 79 Skrædder Randers	Arnold f. 25/4 94 d. 26/2 56 Skrædder Brande	Ernst f. 30/10 02 Købmand Brande Udlært kbmd. Knudsen Ådal	Ejnar f. 21/3 99 pens. Ingenør Brande
--	--	--	---	--

Døtrene

Olga f. 20/1 82 d. 7/12 78 g. Bruun Thyregod	Inger f. 28/7 84 d. 18/3 71 g. Iversen Brande	Hertha f. 5/11 91 d. 5/10 71 g. Jensen Esbjerg	"Misse" Rasmine f. 5/11 96 g. Jørgensen Brande	Hilda f. 20/12 03 d. 31/10 31 g. Johansen Esbjerg
--	---	--	--	---

Barndoms- og ungdomserindringer

Ville så læse til styrmand, men sygdommen brød ud, han fik lammelser i det ene ben, og øjet var det også galt med. Efter et ophold på professor Slomanns klinik i Aarhus blev det meget bedre, men på søen kunne han aldrig mere komme. - Ejendommen i Hørup blev købt, der var samlet nogle få tusinde, tre i det hele, har far engang sagt. Far måtte jo så til at være landmand. Det var ikke let for ham.

har nok været drøjt for dem derhjemme. Da Far kom hjem, kunne han næsten ikke gå. Han slæbte benene af sted, med Mor under armen og en stok i den anden hånd. De havde ikke kunnet hjælpe ham derovre. Det blev nok nærmest værre. Far var meget ensom under opholdet derovre, kun mors søster, Karoline, besøgte ham to gange. Det kunne ikke tillades, at mor rejste derover. Så nerverne

AFGANGS-BEVIS
fra
Skoleskibet „Georg Stage“.

Elev Carl Anton Aakesen
Søn af Skovfoged S. Aakesen født 15/4 1882
har gjort Togtet Aar 1890 fra 18 April til 13 Sept med Skoleskibet.

Hans Opførsel har været: sædvanlig tilfredsstillende.

Hans Afgangskarakterer ere i Flid rig

Roning, Vikning	rig.	Orden	rig.
Sejlsyning	rig.	Duelighed	rig.
Skibmanding	rig.		
Fluying	rig.		
Reftvaskning	rig.		
Ladning	rig.		
Teori	rig.		
Forberedelsesøvelser	rig.		
Forrens Bedømmelse	rig.		

O. F. Falck
Fører.

Matros Oskar Aakesen

Benene var tit dårlige. Jeg kan huske, at ham stampede i gulvet, når der var forandring i vejret. - Far og Mor blev gift, og de skulle bo sammen alle fire. Det var strengt for Far og Mor. Han - fordi han vel magtede for lidt og ikke var dygtig nok. Mor - fordi hun skulle rette sig efter Far og Bedste og lære nyt arbejde. Far var ked af den bakkede jord, og efter ti år i Hørup flyttede vi til Jerlev.

Men jeg vil først skrive fars og Mors lidelseshistorie færdig: Det blev først rigtig galt, da de boede i Sandvad. Far ville på Rigshospitalet. Han var der i tre måneder, 15 kroner om dagen. Det var under første verdenskrig 1914 - 18. Pengene til det var lagt til side, der var ikke megen hjælp at få i sygekassen. Far cyklede til Vejle og tog derfra toget. Ejlar og jeg blev sendt ud på isen, da han tog af sted. Det

var dårlige. Han lå på en 14-mands stue (!), kun en skærm for, når en skulle dø! - Så han var rørende glad, da han kom hjem. Men det bedredes noget, og i perioder gik det nogenlunde. Men Mor slæbte jo rundt med ham. Han var også på doktor Neves klinik i Odense, uden synderlig held. Et ophold på en kiropraktisk klinik i Fredericia fik håbet til at blusse op igen, men kun for en kort tid. Så sagde de, at det var for gammel en lidelse. Det var en stor skuffelse! - Da jeg var 21 år, fik han en rullestol, så kunne vi da køre ham. Han var dog lige arbejdsivrig for det, misundte alle, der kunne arbejde, og det var ikke så sært. - Far skulle jage på. De unge karle, som vi havde, var ikke alle lige dygtige. Vi børn var det nok heller ikke, og selv om vi blev voksne, så var vi vel ikke altid kloge nok. - men mest gik Fars sygdom ud over Mor. Hun havde haft

Barndoms- og ungdomserindringer

plads i Vejle, sidst hos direktør Thisted i otte år, hvor hun var meget afholdt. Mor måtte lære det hele og tilligemed passe en halvdårlig mand: Hjælpe ham i tøjet og af tøjet, på VC og i seng, i vognen, til telefonen, i kostald og i marken. Tit kom der fremmede om aftenen, så skulle der vartes op. Tit lå han søvnløs om natten og holdt mor vågen. De sidste to år, far levede, lå han mest til sengs, og Mor gav ham morfin-indsprøjtninger. En hjemmesygeplejerske i sognet kom to gange om ugen og ordnede afføringen. Hun var til stor opmuntring for dem begge. - Men Mor blev også selv syg.

Hun led af galdesten, og efter fars død gennemgik hun flere operationer på sygehuset. En sommer gik hun i »klokken«, en behand-

Direktør Thisted og frue

så tålmodig og taknemmelig overfor Mor. - „Gå du blot ud i din have. Jeg har det godt, når jeg har mine flasker, én til at lade vandet i og én til at drikke af!“, kunne han sige. Det var andre toner end dem, der lød overfor Mor i alle de andre år. Jeg vil gerne huske Mor, som hun fik det, da hun blev ene: Tid til at pynte sig, holde hus og have. Tage en tur til Vejle til Karl og Dagmar. Hun var glad for sine børnebørn og tog tit en tur til Hygumgård og Kolleruplund. - Var hendes liv som landmandskone mon blevet bedre, om Far havde været en rask mand? - ja, det er et spørgsmål. Han ville nok ikke have været mindre krævende. - Men mor elskede sit arbejde, og hun var dygtig!! -

*Tante Sine og onkel Kristians gård i Gadbjerg - Bedstes søster.
Harald, søn - onkel Kristian - Alma, plejedatter - tante Sine (Hansine)*

ling mod for store lunger. Dem havde hun fået ved at slæbe så meget rundt med Far. Hun havde til sidst også Bedstefar at passe. Han blev sengeliggende og nød hvilen. Han blev

Johanne - min mor

Oskar - min far

Til de største oplevelser i min barndomstid hører besøgene hos familien. Bedstes søster, tante Sine, og onkel Kristian havde en lille gård i Gadbjerg, meget dårlig sandjord. Han var en rigtig slider af den gamle jyske type med gråt kindskæg. Han havde fået meget plantet, gran og fyr, gravet gennem alen for hvert eneste træ! De avlede mest grå havre, rug og turnips-roer. De klarede sig vist godt nok endda. Tante Hansine havde store tanker, ville gerne være fin. Hun havde en stor pelskrave af ræv med flere haler. Det syntes Bedste var fjollet. Hun fik også sat igennem, at der blev bygget nyt stuehus med to skorstene. Det betød noget!!

Men Kristian Knudsen var ikke så glad efter den tid, de fik for megen gæld. De havde to

sønner, Valdemar og Harald. De var ikke rare mod »de gamle«, som de kaldte dem. Næsvise og dovne! - Kristian Knudsen sagde om Harald: „Han vil banden å ta igen!“. Det var, når han ville revse drengen. Harald blev da en dygtig mand, så det var jo nok opdragelsen, det var galt med. Far og mor holdt skiftevis hånden over dem. De havde også en plejedatter, Alma, en mørkhåret og mørkhudet, vild pige, som de slet ikke magtede. De holdt da vist af hinanden. - Vi havde dejlige ture derud, kørende i fjedervognen, med de grå islændere for, Peter og Klavs hed de. Der var altid rent og hyggeligt hos tante Sine. Her fik jeg for første gang budding med rød sovs til. - Åh, hvor det smagte!

En gang kørte vi fra Hørup derud. Det var sne, og vi kørte i kane. Hestene havde kane-klokker på, og de var bange, så de var næsten løbske hele vejen. Det gik over stok og sten og sne. Bedste havde kyse og fransk sjal på og fødderne i en fodpose af fåreskind. Om sommeren blev markerne studeret, og var der folk, der arbejdede, så sagde bedstefar: „Gud hjælpe jer!“ - „Tak!“, sagde de, så op og smi-

- dem kom vi altid meget sammen med.

lede. Når onkel Kristian kom på besøg hos os, sad han altid med forlæderet knappet op, så han kunne springe af, hvis hestene løb

Marie og Peter Rasmussen og deres børn, Ejstrupholm.
Bemærk fotoet af Svante og Amalie på bordet! (Smlg. side 8)

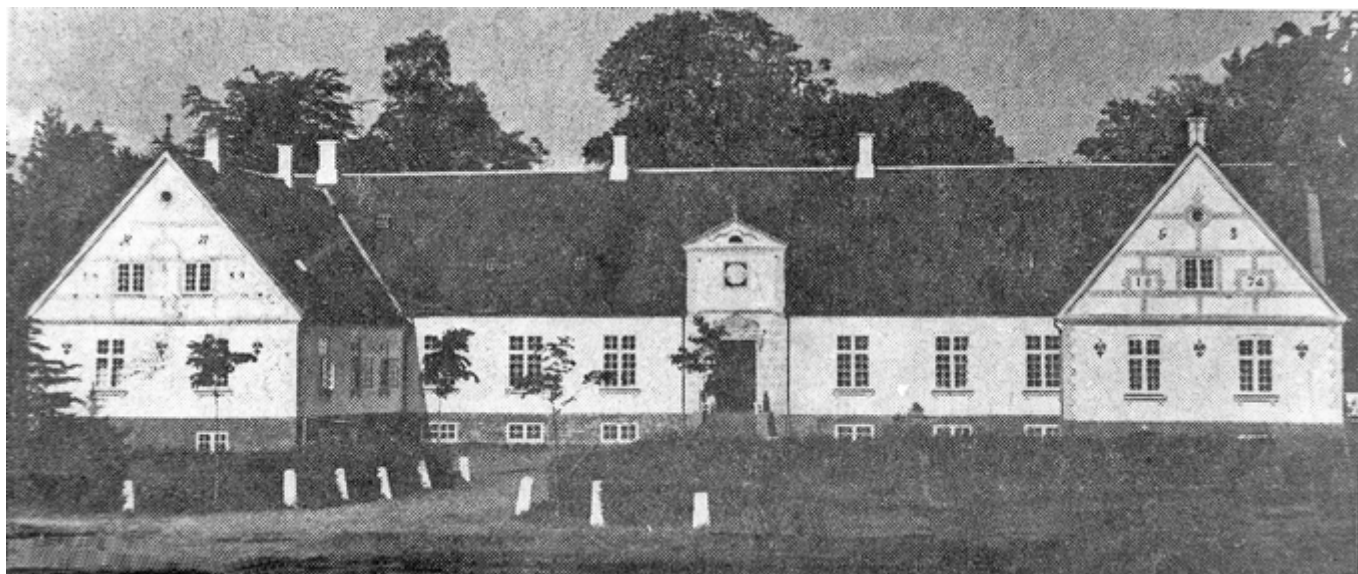
løbsk. Han var bange for at køre, og kørte endda godt til. Bedstes bror, mølleren fra Lindeballe kom engang vandrende til os i Sandvad. Stor og knoklet, fuld af historier og altid i godt humør. Han bakkede på en lang pibe, som ustandselig skulle tændes, fordi han snakkede så meget. Han kaldte Ejlar en »Kumpen«. I Ejstrupholm boede Bedstes søn, Peter Rasmussen. Han var nok opdraget hos Bedstes forældre. Det blev ikke nævnt, det var tys, tys overfor os. Det var vist en historie fra tiden på Lerbæk, med at den ene ikke var god nok til den anden. Men Marie og Peter Rasmussen kom til os og vi til dem. De var smukke folk. Han var skrædder med forretning. De havde fire sønner og en datter, som jeg var meget glad for.

I Grejs boede Bedstes søsterdatter Ane med sin mand Andreas og datteren Karoline. Der kom vi mest. Vi fik altid god mad der, sød-suppe med mange svesker i, steg, kaffe og aftensmad. De boede i et gammelt hus, der var bygget sammen med kostalden. Der var døre i stuen ind til en alkove. Den blev nu ikke brugt til at sove i. De havde gode køer og fed jord, og det hele blev passet. Men haven gjorde de ikke meget ud af, ikke som hjemme, hvor vi gjorde meget ud af om-

Barndoms- og ungdomserindringer

givelserne. Når vi besøgte dem eller de os, varede det hele dagen og aftenen med. Når der ikke var måne, var det ikke let at finde vejen, men hestene kunne næsten selv. Andre-

kunne komme op. De fik ikke lov til at løbe, han holdt hårdt på dem, det så sjovt ud. Karoline og jeg har tit haft det sjovt, da hun var ung pige og jeg en stor tøs. Engang var jeg

Lerbæk Gods

as fodrede altid sine heste, så de blev ikke ret gamle; de blev for fede. De hoppede og dansede for vognen, så Ane og Dres næsten ikke

Karen og Georg Sass - godsejere på Lerbæk

med til høstgilde på Lerbæk. Jeg har nok været seks år, og vi boede i Hørup. Det var en stor dag for folkene og deres børn. Så fik børnene nyt tøj, hvis ellers der var råd til det. - Vi mødte op om eftermiddagen og blev budt på suppe og kød. Der var dækket i et stort rum, vistnok i vognporten. Vi skulle selv have ske og gaffel med. Jeg kan ikke huske, om vi fik mere, men der blev danset. Til slut blev der budt på punch i store terriner, og så blev der råbt hurra for herren og fru, som nu kom frem og skålede med. Mændene blev småfulde, inden de gik. - Det år, jeg var med, havde Bedste også Bedstefar med. Vi kom af sted foran de andre. Han vrøvlede noget, men det hjalp ikke. Vi kunne høre mændene skråle. Bedstemor har nok tænkt: „Godt, vi kom af sted, vi har jo »æ baan mæ«.”

Lerbæk ejedes af Georg Sass og Karen født Westenholt fra Mattrup. Hun var moster til Karen Blixen. De blev kaldt Herren og Fruen. De var jævne i deres optræden, de gik med deres hunde tur til os i Hørup. En dag kom de og ville gerne have nybagt rugbrød, smør og hjemmebrygget øl. De sad i den bedste stue. En aften kom de, da vi sad og skulle til at spise. De stod i døren og snakkede lidt. Ejlar havde fået lovning på en pandekage, som

stod til varme i kakkelovnen. Tiden blev ham for lang. „Går I ikke snart, så jeg kan få min pandekage?“, udbrød han omsider. „Jo, jo, lille Ejlar, nu går vi“, sagde godsejeren så. - de havde ingen børn, blev meget gamle begge to. Bedstefar så op til dem, han var nok selv lidt konservativ. Far var vel venstremand. Det var lige bleven skabt dengang. Jeg kan huske, da stakkels I.C. Christensen var ved at gå nedenom på grund af Alberti-skandalen:

Alberti, Alberti,

han går fra dør til dør.

Han sælger to bananer

for femogtyve ør'.

Han taber én på gaden,

men ta'r den op igen

og gi'r den til sin gode ven

Herr I.C. Christensen.

Det var en smædevise, som jeg også lærte. »Hjalmar og Hulda« og »I en seng på hospitalet« kunne jeg også. Og så kom »Hvem sidder der bag skærmen« på postkort. Jo, vi var ikke bagefter i Hørup Skov.

Medens Bedste endnu var kone i skovfogedhuset, kom fru Sass en dag spadserende med sin gamle barnepige. Fruen var lidt nysgerrig og ville gerne se sig om. Da de skulle til at gå hjem til Lerbæk igen, var den gamle meget træt. Men Bedste fandt på råd: Hun og fru trak hende hjem i en firehjulet vogn, som bedste havde lavet til Dagmar, da hun kom til dem.

Det forår, da jeg fyldte seks i december, kom jeg i skole hos lærer Jensen i Hørup. Det var vist småt med lærdommen, men jeg var der så kort. Renligheden i skolestuen var dårlig. Vi sad ved lange borde. Under bordene var der stoppet fuldt af avispapir, som vi havde haft mad i. Støvet stod i tætte skyer, når vi tumlede derinde i frikvarteret. Vi kunne ikke få andet drikkevand end det, der stod i en kruk-

Per Smed (Thomsen) - var altid flink til at danse med Mor, da Far jo ikke kunne.

ke i vindueskarmen. Der var en kop i, men der blev ikke skiftet hver dag. Det var heller ikke let at holde rent i de kakkelovnsfyrede stuer, og børnene var vel heller ikke for rene. - Jeg kan ikke huske, at vi sang andre sange end »I østen stiger solen op« og »Når kommer våren vel?«. Men de var også gode, selv for et syv-årigt barn. - Jeg fik lært at læse og skrive. Det tog ikke så lang tid, som nu om dage. Mor havde lært mig bogstaverne. før jeg kom i skole, så vi var klar til at stave. Jeg elskede at læse.

På min vej til skole kom jeg forbi Peter Østergaards gård. Der var tre børn. De to meget forkælede. Den ældste kørte galt med cyklen, som dengang var en ny ting. Marie, som jeg havde leget lidt med, fik som voksen tuberkulose og døde. Den yngste søn, Aage, kan jeg bedst huske. Han skulle ligesom vi andre se flyveren Robert Svendsen give opvisning på Lerbæk Mark. Vi kunne se det hjemmefra, men han ventede ikke længe nok, gik hjem og sagde: „A ka ingen flyvmagin se!“ -

Dagmar tjente dengang hos Peter Østergaards. I en anden gård boede Peter Mols og

Marie. De var meget dygtige folk, der sled sig igennem, til de fik råd. De havde lergulv i den øverste stue, indtil der var råd til træ. Deres børn, tre drenge og to piger, kom tidligt til et arbejde. De trak med køerne, men var for

Dagmar

små til at nå at koble dem sammen. Tit græd de. Deres jord lå tæt ved vores jord. De to ældste tændte en dag ild i noget lyng tæt ved vores skov. Én kom grædende hen til Bedste, og hun og Bedstefar fik fat på skovl og spade og fik ilden slukket. Hos Mols's brugte de, som hjemme, at sidde flere nætter hos grisesørerne, når de havde faret, for at soen ikke skulle ligge grisene ihjel. Karen og Olga har siddet meget oppe, og Karen spillede på harmonika for at holde sig vågen. En dag, jeg var seks år, skulle jeg gå med en besked til Mols, og Karen, som var en voksen pige, ville give mig noget. Hun skar en stor rugbrødsmad af et 8-punds-brød, kom saftskum på og gav mig det. Jeg var ikke sulten og blev hurtigt mæt. Da jeg gav hende det tilbage, sagde hun: „Nå, ka' du ikke spise det?“. Så slikkede hun skummet af, kaldte på den store danske hund Daks og gav den brødet. Jeg kan se det hele for mig, som var det i går.

En begivenhed, som kom til at præge mig, skete en aften, jeg var syg. Dagmar skulle til danseskole. Knap var hun kommen udenfor, før hun opdagede, at det brændte i et ensomt beliggende hus i en skovkant. Her boede en

røgter med kone og barn. De var gået til malkning og havde ladet den fire-års dreng tilbage sammen med en hund. Far og bedstefar kom hurtigt derover, og da ilden var slukket, fandt de det lille barnelig i en kasse, der skulle være hans seng. Forældrene havde tørret træ ved siden af kakkelovnen med ild i. Senere på aftenen kom de hjem til os med det lille forkullede lig i moderens forklæde. De fik da et lagen at bære det i, inden de gik til nogle venner i Hørup. - Men jeg så det brændende hus ud ad vinduet og fik en frygtelig skræk for ild og for at være ene hjemme.

Engang var vi til et stort bryllup i Hover hos venner af Bedste og Bedstefar, Hanne og Peter Gaarde. De havde en adoptivdatter, der hed Margrethe. Hun var køn og sød, men blev gift med en skidt fyr, fordrucken og det, der var værre. Han hed Gorm, hans far var hestehandler og fynbo. Han pralede: „Gorm har fået tyve tusinde, og han kan få tyve tusinde til!“ - Men han kunne også bruge dem. Der var stort bryllup med mange gæster og et stort telt i gården. Jeg har nok været 7 år og fik en hvid kjole. Mor fik et sort silkeliv syet. Jeg skulle være brudepige, vi var seksten i alt! - under vielsen stod vi i to rækker op ad kirkegulvet.

Der var middag med suppe og steg, og jeg kan huske kransekagerne! Bedste lyste en stump i lommen, den har nok været til Dagmar, der ikke var med. Hun skulle passe Ejlar. Da bruden havde danset brudevalsen, trak

Bedste og Bedstefar

hun af den sorte silkekjole og i en hvid, så kunne hun danse bedre til morgengry. - Det var også medens far, Bedste og Bedstefar var til Hanne og Peter Gaardes sølvbryllup, at Ej-

Barndoms- og ungdomserindringer

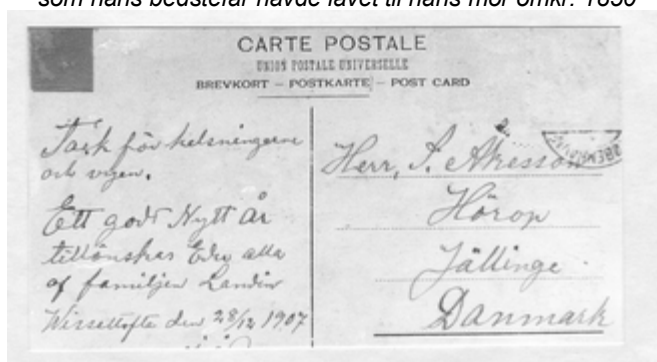
Osby Station
herfra rejste Bedstefar til Amager i Danmark

- med sig havde han dette chatol,
som hans bedstefar havde lavet til hans mor omkr. 1850

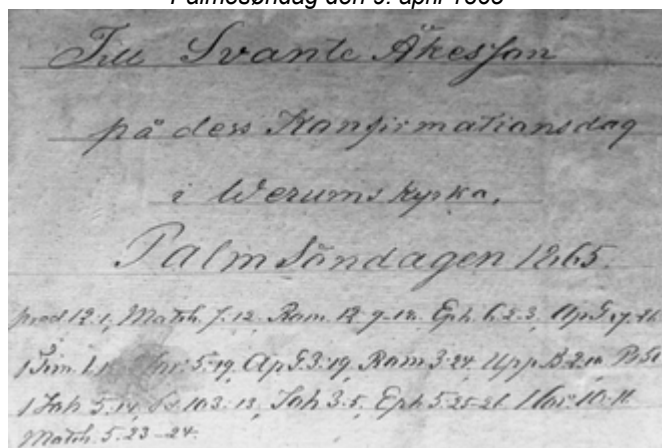
Visseltöfta Söndergård

Landin tog navn efter sin husbond.

Verum Kyrka, hvor Svante blev konfirmeret
Palmesøndag den 9. april 1865

Ovenstående tekst findes i Bedstefars konfirmations-bibel

Bordet har Bedstefar givet mig. På det ligger **biblen**, han fik til sin konfirmation, **urtepotten**, der stod i hans værksted og **vindepinden**, han forærede Bedste.

lar blev født. Mor syntes, at hun hellere måtte blive hjemme, og det var da også det rigtige. Dagmar og en helt ung pige var hos Mor. De måtte have fat på Marie Mols, og én der fra gården måtte køre til Jelling efter jordemoderen. Da de senere på natten vendte hjem fra gildet, var drengen født! „Da malkede jeg med støvlerne på”, sagde Bedste, når begivenheden senere blev drøftet. Hun var blevet noget bestyrtet.

Far drak ellers ikke noget videre - men en gang gik det meget galt: Han var kørende til Vejle og havde et par mænd med af deres bekendte, meget ældre end ham selv. de blev kaldt Peter Kusk og Andreas Klodsmager. De

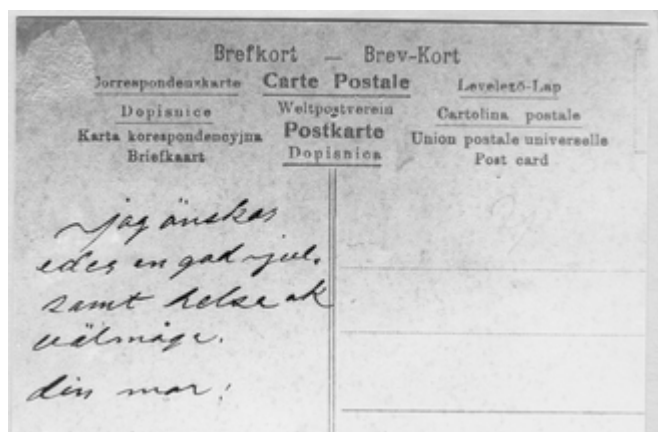
▲ Visseltøfta, som Bedstefar stammede fra.

Julehilsen fra Bedstefars mor. ►

boede i et hus under Lerbæk. Hvad de har givet Far at drikke, er ikke godt at vide; men han blev dårlig, måske også fordi han ikke var så rask. De små russerheste kunne selv finde vej ad den bakkede smalle vej op til ejendommen. Men i et sving fik de drejet for skarpt, og vognen væltede! De lå alle tre på jorden, mens hestene stod stille. Mor og Bedste havde ventet dem, de kom til og fandt dem. Hvad Bedste har sagt til de to andre, er ikke godt at vide, men de kunne da selv gå hjem. Men Far måtte de bære hjem. Mor græd, men Bedste tog det ikke så tungt. Om natten lovede Far, at det aldrig skulle ske mere. Hans børn skulle ikke se ham som et svin. Det har Mor fortalt mig, og det løfte har han holdt! -

I høstletten, det vil sige, når engene var fyldt med masser af blomster, og græsset var langt, så var det tid at slå engene med le eller »Hjøle«, som det hed. Det var enge, som under vand, overrislings-enge om vinteren. De

blev på denne måde frugtbare. En å løb tværs igennem. Far og Bedstefar brugte leen, de gik der ned, når duggen var væk. Siden skulle det vendes, tørres og stakkes. Mor gik derned med middagsmad og skulle så vende det græs, som de havde slået. Det var strengt for dem og for vor stakkels mor, som var i så meget tøj, både skørter og særk. Nej, man lavede det ikke behageligt for sig selv! - Det var jo Lerbæk enge, og når de således havde slået og stakket det, fik de hø for det, ingen penge! Det var godt at fodre køerne med om vinteren. Som det duftede af blomster, græs og krydderurter! - Jorden til vor gård var meget bakket og leret. Far med de dårlige ben ville gerne sælge og have flad jord. Da vi hav-

de boet i Hørup i ti år, købte far en gammel gård i Jerlev. Det var en ejendomsmægler fra Vejle, der var hos os. Han ville også købe mig med hjem til sin kone. „Du skal få en ny kjole hver uge”, sagde han. Jeg var ikke bange, vidste, at jeg ikke var til salg.

Gerda var født i november, som vi så rejste i foråret. Det var en stor beslutning. Far handlede alene, ja, Bedstefar har da også skrevet under. Mor og Bedste så ikke gården i forvejen. Far kom hjem og forklarede med knive og gafler, hvordan husene lå i forhold til hinanden. Der var mange læs, der skulle flyttes med hestevogn ad den dårlige vej ned til landevejen. Bedstefar havde meget gavntre, høvlebænk og værktøj. Men en dag var der så kun vuggen, som Gerda lå i plus en kurv med madvarer tilbage. Far var kørt med sengene, og så kom Harald Knudsen fra Gadbjerg og kørte for Mor, Bedste, Ejlar, Gerda og mig. Vi fik lidt mad på den omvendte vug-

ge, inden vi blev læsset på vognen. Mor og Bedste havde tårer i øjnene, da vi kørte ud af gården. - Det var en stor forandring at komme til en stor landsby fra vort ensomme hjem. Bygningerne var store og gamle og med stråtag. Der var to længer og et stort kampestens-svinehus, der var bygget til kostalden. Men alt var forsømt. Den tidligere ejer havde drukket så slemt. Overalt lå flasker. Kurvefulde samlede vi sammen og bragte dem til kroen, som lå lige ved siden af. Da vi kom ud i gangen og skulle ind i stuen, stod der en spand med beskidt vand. Det var pigen, som var der. Hun lod det stå og forsvandt for at pakke sit tøj. Mor så kun ryggen af hende. -

Bedstefar Svante

Gården i Jerlev.

Bedste - mig - Far - Mor - Gerda - Ejlar - Bedstefar

Nå, plads var der jo nok af: Tre tre-fags-stuer, fire kamre, fire indgangsdøre, køkken, bryggers, spisekammer og kælder. Men det hele var så upraktisk: Vi skulle gennem stuen og gangen for at komme fra køkkenet til bryggers. Det skulle gå, som det var, der var ikke penge til at tænke på stuehus! - Bedstefar fik stadsstuen til værksted! - og der blev hængt små gardiner op! - Møblerne blev anbragt i to af stuerne. Det blev helt pænt, men lidt for pakket. Vi kom så til at sove i to kamre. Vi to store i kammer med Bedste og Bedstefar. Der var bare hvidkalkede vægge og en tilmuret dør. Jeg drømte om, hvad der var bagved. Jeg var bange for så meget i de år, vi boede der! - Snart traf jeg en pige, vistnok den allerførste dag, som jeg optrådte for ved at synge: »I en sal på hospitalet« og »Jens Vejmand«.

På et stykke jord ud mod vejen havde vor nabo, smeden, lavet en skrammelplads med gammelt jern og redskaber. Far ville have det væk, smeden blev vred, det kneb at holde fred med ham. Mor og hans kone kunne dog godt sammen. Der blev plantet lidt og en hæk udenom, det pyntede! En stor ajlebeholder var dækket med rådne brædder. Der kom jernbjælker og cement over med det samme. Værre var det med de få køer, der var der. De var vist i en sølle forfatning, har vel haft tuberkulose. Far måtte låne 500 kr. af Andreas i Grejs til at købe lidt nyt for. - I 1914, da krigen

Barndoms- og ungdomserindringer

kom, steg grisene og alt andet i pris. Vi fik nogle gode grisesøer, som blev passet både dag og nat, når grisene var nyfødte for at undgå tab. - Far var pænt kørende, og det var flot, når han kørte rask gennem byen med grisekassen bagi til torvet i Vejle, hvor handelen foregik.

vor have lå kroens have. Her var der en keglebane. Folk fra Vejle kom kørende derud søndag eftermiddag, drak kaffe og spillede kegler. - Engang var nogle børn og voksne på tur til kroen, de kom fra Metodist-menigheden. De kom også over i gården til os og legede, sang og spillede på guitar. Hvor var Mor glad!

Karen og Christian Sørensens gård i Jerlev. (Det er tjenestefolkene, man ser)

Tæt op ad vort var et udhus med et »Boskammer«, der sov landevejens folk. Vi troede, der var lus i dynerne! - Tæt ved vort boede Lene og Laurids Hansen. De havde haft en gård og var velstående. Laurids havde været nærig, blev der sagt. De levede skidt sammen. Han sad oppe om natten med fødderne i komfur-ovnen og fyrede. Om dagen lå han i sengen. Deres datter Karen var gift med Chr. Sørensen. De havde en gård med fine bygninger. De lå sådan, at de skød genvej over

Markerne lå tre forskellige steder, to stykker tæt ved, resten udenfor byen. Der var også otte tønder skov, hvor Bedstefar fik ryddet lidt op og plantet end del gran. - Når Dagmar ikke var hjemme, havde vi en tjenestestreg fra Vejle, der hed Mads. - Jeg fik snart legekammerater, det var så dejligt at lege med andre børn. Der var især én pige, der hed Karen Murers. Hun var så sød ved mig. Hendes mor var så hysterisk, og hun skældte sådan på sin mand. Hvad de spiste af sukkermadder der!! - et tykt lag, men fik vist mest sådan mad. - De boede i et hus med Maren Mattiesen. Hun havde en pøgeskole, hvor de seksårige kunne gå. Hun var skrap, havde et ris bag klokken, og det blev brugt! Hun havde også syskole, hvor jeg fik lov at gå sommetider. Ved siden af lå der et hus, hvor der boede en sy pige, der hed Met Marie; men min lillesøster sagde: „Smæk i“, sådan syntes hun, det lød. - Ved siden af

kirkegården, når de besøgte os og hendes far og mor. De brugte også den vej i mørke! - De forblev, også efter at vi var flyttet derfra, fars og mors gode venner. Karen havde ikke haft

Fødselsdagskort fra Karen til min mor, Johanne. Sendt d. 10.11. 1916.

held med at få børn dengang, så hun blev så forelsket i vor lille søster Gerda. - Ude i Smal-Jerlev boede Sofie og Jens Bendiksen. Han stammede fra Hørup. De var også barnløse

og holdt meget af os, især Gerda, som var så sød i de år. De fik gerne et stort sigtebrød bagt i den store ovn, når mor og Bedste bagte rugbrød. Så skulle jeg ud og side det til dem, om de ville komme med dejen. Så måtte jeg have Gerda med i en vogn. Når jeg så kom derud, fik Sofie lov til at tage sig af Gerda, og jeg strøg hen til Anna, Mads og Marie Madsen, som jeg gik i skole emd. De lærte mig at cykle - uha, hvor var jeg glad! - Jens var et rigtigt »drys«, der ustandselig bakkede på sin pibe.

Den nat, da krigen i 1914 brød ud, kørte der biler ud fra Vejle med indkaldelsesordrer til den ene årgang efter den anden. Biler var jo noget nyt dengang. En af dem kørte forkert og kom til Smal-Jerlev i stedet for til sognefogeden. Da lyset fra billygten faldt på Jenses hus, blev han forskrækket og råbte: „Sofie, Sofie æ hus brænder!!“ Ja, den aften glemmer jeg aldrig: Det var en skøn august-aften. Folk stod langs landsbygaden og drøftede begivenhederne. Konerne græd, især de, hvis mænd skulle ind til sikringsstyrken med det samme. Jeg følte tydeligt den tunge stemning og holdt mig til Mor og Bedste. Mostrene Henny og Signe var hos os, og de legede med Ejlar, tog ham i arme og ben og svang ham. Jeg syntes, at det var sært, at de kunne lege, når så mange var bange og kede af det! - Hvor er barnesindet dog modtageligt! -

Skolen, hvordan var den? - For at lære noget, var den vist ikke meget bevendt. Lærer Hedegaard var en mand med følsomme nerver. Det var en daglig kamp for at ordne nogle få af børnene; og det led vi andre under! der var hvert år nogle tjenestedrenge fra Vejle, der havde pladser og gik i skole. Dem var han altid efter. Vores Mads var nu heller ikke rar. Hedegaard ville smide ham ud, men måtte slås med ham. Han satte sit ben ind ved bordet og slæbte det med. Men værre var det næsten for ham at ordne de børn, hvis forældre han og fru kom sammen med. der var en gårdejer Kring, der havde fire piger. Det var især Marie, en rigtig vildbasse; hun kom ikke ind, når frikvarteret var forbi, red i stedet på naboens hest. Hun var næsvis og lavede gale streger. Hun skrev så dårligt. Sommeti-

*Mine mostre Henny, Martha og Signe (forrest).
I baggrunden en veninde.*

Moster Kyllie

der fik hun samme skønskriftsbog igen for at skrive den om. Da kunne hun blive så gal, surmule og kyle bogen hen ad bordet. Så kunne hun pludselig sætte sig til at skrive bogen fuldt i løbet af et par timer i en skrift, der var meget værre end før! Det kunne Hedegaard ikke gøre noget ved. Han rynkede panden og så forpint ud. En skarnsdræng, der hed Jens Franskvaskers var så fuld af kunster. En dag, Ejlar og jeg gik hjem, gik vi forbi et åbent vindue på drenge-das. Herfra sendte Jens en stråle ud på Ejlar, og så grinede han. Når fru Hedegaard sommetider holdt skole, var der bedre orden. Hun begyndte med at sige: „Visnæsede vil jeg ikke have her!” Vi havde en god legekammerat, Victor hed han. Hans far var post. Victor havde brune øjne og sort hår. Han var så feminin, men vi var glade for ham. Det gik ikke så godt for ham senere. Han blev lærer, men afskediget af en eller anden grund.

Én begivenhed fra de tre år, vi boede i Jerlev, står særlig tydelig for mig: Mads, der havde set meget skidt hjemme i Vejle, havde en middagsstund opført sig uterligt overfor smedens lille fire-årige Asta. Hun sagde det til sin mor, og selvfølgelig blev smeden vred. Han gik til far og ville have politiet. Da jeg kom hjem fra skole, spurgte Bedste mig ud, om Mads havde været sådan overfor mig. „Nej,” jeg blev så forbavset, kunne vel forstå en halvkvædet vise. „Nej, Mads var da altid rar og delte bolcher, og hvad han ellers havde, med os!” - Næste dag kom politiet. Mads var i skole, og jeg blev sendt op efter ham. Hedegaard kom ud i gangen til mig og ville vide, hvad Mads skulle hjem efter. Jeg stammede og fik da hvasket noget frem. Så løb jeg hjem og Mads kom tudende bagefter. Men, uha, betjenten havde en pisk med blykugler i snærten med. Han brugte den ikke, men snakkede med Mads inde i stuen. Mor tog os med ud i haven, hun var meget ked af det. Efter den tid kunne jeg ikke lide Mads. Som voksen besøgte han os en gang på Kolleruplund. Bagefter sagde Ejlar til mig, at jeg var en vigtigtøs, fordi jeg ikke ville snakke med ham.

Vi børn var næsten aldrig alene hjemme om

aftenen. Bedste blev hos os. Men en dejlig sommeraften var de alle fire bedt til andendags-bryllup hos Anders Andersen. En datter var bleven gift. Jeg skulle passe Gerda. Mads og Ejlar var også hjemme, men de forsvandt over på kroens keglebane. Det var ellers forbudt, undtagen hvis de rejste kegler for nogen. Da det begyndt at mørkne, gik der panik i mig. Vi gik fra det ene rum til det andet, jeg med Gerda på armen, og vi græd begge to. Jeg syntes, at der var nogen efter os. Jeg bad om, at Mor og Bedste snart ville komme hjem. Men pludselig stak jeg af med Gerda, hen, hvor der var gilde. Jeg for ind ad bryggersdøren til kogekonen. „Er Bedste og Mor her ikke?“, græd jeg. I stilhed gik der bud efter dem, og lidt efter kom de. Jeg var sat til en tallerken med steg og kartofler, men jeg græd og snøftede. Mor var vred, da vi gik hjem. „Du fortjener slet ikke toppen af en kransekage, som jeg har taget med hjem til dig”, sagde hun bøst. Men Bedste sagde: „Vi ka' la' vær' a gå fra æ børn!” - Ejlar og Mads gjorde det, der var værre: De gik til fordøren go stod og kiggede på alle de spisende gæster! Heldigvis så Far dem ikke; ellers havde der vanket lus-singer! - Sådan noget fik han slet ikke at vide.

Mens vi boede i Jerlev, kom der rigtig gang i bilerne, især om søndagen. Vi skulle nok lægge mærke til dem, for de brugte tudehornet hele tiden. Ja, én sad endda og strøg på en violin, nogle klagende lyde! - Det var åbne biler, og damerne havde lange bilslør på hovedet, og de flagrede flot bagud. En søndag kom en bil særlig stærkt gennem byen, og nedenfor den stejle bakke mod Nr.Vistrup væltede den, og tre blev dræbt, slynget op ad en skråning. Det blev der talt meget om. Nej, så var en hestevogn da bedre, skønt der også skete løbskkørsel. Der gik en åben postvogn, den kunne tage folk med fra Vejle om morgenen. Vi var ellers selv godt kørende i fjedervognen, men ellers var det store dage, når vi kørte i charabanc til Gadbjerg. Så kørte vi omkring Haraldskær. Der var megen skov omkring vejen og meget skummelt. Engang var smedens med. Der blev fortalt historier fra gamle dage om røvere. der overfaldt kræmmere. Uha, hvor var jeg ræd! - men hvor var det spændende! -

Bedstemor i Vejle - »fin Bedste« - Gertrud Marie Pedersen døde den 21. juli 1927 - 70 år gammel.

En begivenhed, så tragisk, at det rystede alle, var, da Anders Andersens datter Laura var på »Vestbirk Højskole«. Hun gik en aften i søen der og druknede sig. Hun satte sikkerhedsnåle i sit skørt, så vandet ikke bar oppe. Jeg tror nok, at hun havde skrevet et brev, men jeg ved det ikke. Hvor blev der sorg i hendes hjem, ja, i hele byen. Den dag vognen med hendes kiste kom, gik pigerne fra byen imod og strøede blomster og grønt. Den gamle strenge præst nægtede, at hun måtte komme ind i kirken, da hun var selvmorderske. Folk var forargede over, at han kunne være sådan. Men hun fik sin grav lige udenfor kirkedøren. - Jeg var med Mor en dag i Vejle hos Bedste, »fin Bedste« til forskel for »gammel Bedste« derhjemme. Fin Bedste var nu en fattig kone, med få kroner i pension. Men da Mor stod og fortalte hende om Lauras død og sagde: „Åh, hvis nu Himmerrigs port er lukket ligesom kirkens..." - - „Så, så, Johanne", sagde Bedste, „der er det ikke præsten, der råder!"

Dagmar var hjemme en gang imellem, ellers havde hun plads på sygehusets vaskeri i Vejle. Hendes kæreste Karl Hjort kom med hende hjem. Vi kvinder kunne godt lide ham,

men far og bedstefar ville drøfte politik med ham, og så gik bølgerne højt. Han var socialdemokrat og de andre venstrefolk. Nej, det var ikke let at ordne tingene - heller ikke dengang! - Mor kaldte ham sommetider ud i køkkenet: „Syng for os, Karl!", og så sang han med sin kønne stemme. Ja, så skulle de giftes, alt for unge, kun 19 og 20 år. Dagmar græd, da Mor pyntede hende. Bedste plukkede en buket i haven, der var ambræ og roser. det var en køn sommerdag, og da gudstjenesten var forbi, fulgtes vi alle ad over i kirken. Karl havde da en mor og en bedstemor. De var gode ved dem og skrabte lidt sammen.

Om aftenen kørte far dem til Vejle. Dagmars brudeslør flagrede for vinden, det var så flot, syntes jeg. De havde fået en lejlighed i Wedelsgade. Karl havde fået arbejde på boltefabrikken, han fik atten kroner om ugen. Der i Wedelsgade blev født seks drenge. Da de boede på Vardevej, fik de så Lilly. - Senere begyndte Karl for sig selv. Han reparerede cykler og meget andet, kakkellovne, centralfyr m.m. Han ejede to ejendomme i Wedelsgade og drev forretning der. Han blev en velhavende mand. To af hans sønner drev ligeledes forretning der. -

Dagmar og Carl Hjort

Barndoms- og ungdomserindringer

Vi havde en skoleudflugt til Randbøldal, mens jeg gik i Jerlev skole. Det foregik i kreaturvogn fra Vingsted, men det var spændende. -

Vi havde efterhånden fået det pænt og ryddeligt omkring gården. Men der var langt til mar-

»Søndermarksgården« i Sandvad.
Svante Åkeson, Amalie, Ejlar, Gerda, mig, Johanne og Oskar Aagesen

kerne, og bygningerne ville blive dyre at holde i stand. Derfor ville Far gerne sælge igen. Under krigen var ejendommene steget i pris. Gården blev solgt til »gårdslagtere«, som de kaldtes. Gården blev delt op og solgt til forskellige, også skoven. Krokonen købte bygningerne og lagde haven ind under sin egen. Der blev lavet et par lejligheder i stuehuset, og så var det hjem væk.

Far havde set på forskellige gårde. Han ville gerne have noget større, men han var jo ikke rask, turde ikke købe for meget. Derfor blev pengene sat i »Nørremarksgården« i Sandvad pr. Jelling. Der var 16 tdr. land, stiv lerjord. Næsten nye bygninger, alt sammen meget pænt. Det var to søstre, Mine og Andrea Bertelsen, der ejede og drev den selv. Ejendommen var taget fra fødegården, som deres bror, Jens Peter, drev. Da vi alle kom kørende til Sandvad første gang, var vi bedt til middag der. Han har nok også hentet et flyttelæs i Jerlev. Hans kone hed Mary og var fra Tasin-

ge. Hun snakkede så sjovt. Senere kørte vi til »Søndermarksgården« og skulle så se at blive hjemme der. For os børn var det ikke så svært; men for de ældre må det ikke have været rart at flytte så tit. Dog var det jo altid til noget bedre. - Der blev lavet et lille værksted til bedstefar, så han kunne få orden på sine ting og sit værktøj. Mor fik orden inde, alt var pænt og rent. Vi kunne godt være der. et værelse på loftet blev delt, så der blev et lille rum til Ejlar og en gæsteseng, Far og Mor fik den anden halvdel. Gerda sov hos de »gamle«, sådan sagde vi nu ikke.

Ejlar og jeg skulle i skole i Ildved. Der var fire klasser og to lærere. Det hele var mere tidssvarende, end vi var vant til. Vi skulle lære noget mere. Det var nu ikke så sjovt for mig. Pigerne var noget vigtige, så ned på os, fordi vi havde gået i to forskellige skoler før! Det gjorde »kun« røgterbørn og andre. - Vi fik snart gode kammerater i vor nabos børn, Astrid og Ejner Christensen, og vi fik vor gang i deres gode hjem. Især var deres mor en sjælden kvinde. Hun kunne gøre alt for sine egne og for andre med.

Astrid Christensen og mig

Tæt ved vort hjem lå tre huse: I det nærmeste boede Gine, som vi holdt meget af. I det næste boede Karen Mari. Hun havde træben. Hun havde vist haft tuberkulose i knæet. Hun klagede tit over smerter i benet, hun ikke havde, helt ud til storetåen! - Hun syede for folk, linnedsyning, og så læste hun alt, hvad hun kunne få fat på. Jeg gik ofte til hende, og når jeg havde fortalt det ny, jeg vidste, læste vi nogle værre »knaldromaner«. - En hed »Den smukke fabribspige« og mange andre. Først skulle jeg hente en spand vand i en stensat brønd. Vi hejste spanden op med et reb, og frøerne sad og kiggede på os dernede fra. Vandet var godt nok. Hun brugte nu meget lidt vand. - I det tredje hus boede en skomager, Kristen, gift anden gang med Johanne. Som hun da kunne snakke!!! - Kristen havde to børn af første ægteskab, Elias og Rosalie. Dem gik vi i skole med. Rosalie kunne altid sige så meget pjat og skabe sig. Men hun blev en dygtig kone med et smukt hjem. De havde en blind gammel bedste til at sidde i en halmstol. Hun blev næsten hundrede år. Johanne var god ved hende. Hun var altid ren - udvendig da.

Jeg glemte at fortælle færdig om Karen Mari. Hun endte sine dage på »Sandvad Fattiggård«. Den var da lavet om til at hedde »Alderdomshjem«, dog uden særlige bekvemmeligheder. Dassen var ude i et halm-skur. Tænk på Karen Mari, dårlig gang og med smerter, gå derom i dårligt føre. I den ene hånd havde hun en stok, i den anden natpotten. Hun så med foragt på de beboere, der kun havde et halmlåg til potten. Nej, hun havde rigtignok et trælåg! - Men de fik god mad der, og det var rare folk, der bestyrede hjemmet.

Vi havde gode naboer og havde flere børn at lege med; dog skulle vi først hjælpe hjemme. Far var dårlig til at gå og kunne kun hjælpe lidt, var også tre måneder på hospitalet. Det

værste for mig var hestene, jeg var bange for dem. - En tid havde vi et par små, grå heste, der hed Potifar og Potimor! - De var da til at styre. Men Far ville være fint kørende, og vi fik et par Frederiksborg-hest. Men de blev brugt for lidt. Når de skulle for tærskværket, stod de på bagbenene, og jeg, der skulle køre dem, kunne ikke få dem til at trække. Så måtte de, og her især den ene, i en line ud i pløjebjorden og løbe rundt, så de blev trætte og mere medgørlige. Værre var det næsten, når de var på græs og kom løs, og vi skulle fange

København, Parti af Rigshospitalets Grønnegaard.

Rigshospitalet, hvor Far lå i 3 mdr.

dem. Ejlar og jeg var heller ikke stolte, når køerne skulle vandes i en mergelgrav. Så kunne det ske, at de var ved at trække os med ud. - Om sommeren kneb det med vand. Mange steder var brøndene ikke dybe nok. Ofte måtte Mor vente med storvask, indtil hun havde samlet regnvand nok i baljer.

Vi havde en halv mil til skolen i Ildved. Om sommeren cyklede vi på nogle gamle cykler. Men om vinteren, når der var sne, kunne det være trøls nok, når sneen klumpede på træsko og træskostøvler. Men der var mange at følges med, og når man kunne forliges, var det da sjovt. Vi kom forbi Sandvad Fattiggård. Der var en bestyrer, som havde fire børn, dem fulgte vi med. Den fattiggård, senere alderdomshjem, var en lang længe med en gang midt igennem og kamre til begge sider. Der var fuld af mennesker, det ene mere originalt end det andet, og alle havde et tilnavn.

Barndoms- og ungdomserindringer

Min søster Gerda

Gerda og mig

Krigen rasede videre ude i verden - og Danmark hyggede sig i smug. Folk begyndte at føle mangel på mange ting, og omsider blev der trykt rationeringskort, således, at alt blev mere retfærdigt fordelt. Vi havde hamstret petroleum, det skulle der spares på. Vi sad syv mennesker omkring en stål lampe. På slaget ni blev den slukket. Nu var det, at karbidlygterne kom frem. Men folk var bange for dem, de kunne eksplodere. - Der var gode priser på

landbrugsvarer, og tyskerne kunne bruge alt. Der var ikke så ringe en ko, uden den kunne bruges til pølser. I Tyskland begyndte hungersnøden, og folk led nød. - Da så endelig krigen sluttede, og der blev våbenstilstand, begyndte den spanske syge. det var en smitsom epidemi, hvor folk fik lungebetændelse, og mange døde.

Det var værre for Danmark. Unge førhen raske mænd blev syge. De ville ikke dø. Der var ikke andre hjælpemidler end varme omslag, og de hjalp ikke. - Der var op til tre spalter med dødsannoncer i »Folkebladet«. Det var slemt. Mange steder lå alle, og dyrene måtte passes af naboer. - Da vi var flyttet til Kolleruplund, gik Mor og jeg til Karl Jensens,

vor nabo, og passede dyrene et par gange. Vi stak et hvedebrød ind ad sovekammervinduet, de lå alle. Vi var ikke selv særligt syge. - Nå, jeg kom for langt.....

Far kunne jo ikke lave noget særligt, og da Kolleruplund blev til salg, flyttede vi igen. Her kunne Far holde karl. Det var kun et kort flyt, men det var ad lerede markveje om efteråret, så det var såmænd strengt nok. Da lånte vi

Kolleruplund

en mælkevogn. Det var jo en fladvogn, lidt lettere at læsse møbler på. Vi kom til Kollerup sogn, men fik lov til at gå i Ildved skole. Naboerne hjalp igen. Det var et dejligt stuehus, og vi kom i orden igen. Bedstefar fik et dejligt værksted. Det var værst med sovesteder. Der var ingen værelser på loftet, og det skulle jo også bruges til så meget andet, korn m.m. -

Barndoms- og ungdomserindringer

◀ Far og Mor

Vi fire søskende:
Mig - Gerda - Ejlar - Inga ▶

Vi fik lidt længere at gå i skole, og når vi kom hjem, var der nok at bestille. Om vinteren skulle der tærskes og skæres hakkelse til hestene, passes køer og malkes. Mor og Bedste malkede også. Om sommeren skulle der hakkes roer, og vi gravede også selv tørv. Og så var der smågrisene.... Lige megen lyst havde vi ikke altid, men vi havde respekt! Vore unge karle var ikke altid lige skrappe, og jeg fik tit besked om at gå forrest i roerne for at trække dem med. - her på Kolleruplund blev vor lille-

søster Inga født den 10. november 1920. Det har nok været en sorg, at de ventede barn. Far var halvsyg og mor, der var den ældste, 41 år! - Det var en frygtelig dårlig vej. leret og opkørt og vist heller ikke for god helt til Jelling, hvor Far og karlen hentede jordemoderen. Inga var født, længe før de var hjemme igen! Karl Jensens Kirstine var hos os, Bedste og jeg. Det var en let fødsel, og da Far kom ind i gangen, stod Bedste der og sagde: „Til lykke med pigen!“ - „Nå, er det overstået?“

▲ Bedste Amalie fodrer sine høns
Bedstes nathue ▶

▲ Bedste med Inga

Barndoms- og ungdomserindringer

sagde Far glad. Jeg var 15 år dengang. Siden blev det slemt med Mors nerver, og det smittede nok af på den lille. Hun trivedes godt, men skreg så meget, især om aftenen. Der

Gerda
Inga og Esther

var nok for mange til at give gode råd og til at kritisere. Det sled på mor. - Men Inga blev en dygtig lille pige til alt. „Ina ka' sjel", var hendes valgsprog. Hun var da ikke mere end 3 år, da hun begyndte at vaske sig selv over det hele, mens vi andre malkede til aften. Hun var til stor glæde for os alle. Far morede sig over hende, og Bedstefar blev glad for hende, ligesom han var det for mig. Han gjorde forskel på os. Ejlar og Gerda var han umådelig glad for. - Inga gik mest i byen og legede. Hun siger selv, at hun havde en god barndom trods fars sygdom. - Vor nabo, Karl og Kirstine Jensen havde 7 børn. Nogle af de yngste fulgte vi med til skole. Asger var en rigtig drillepind. Han kaldte Ejlar for den »lille Rode« efter udenrigsministeren. Jeg smækkede Asger en lussing for det en dag. Jeg blev selv så forskrækket over det.

Men vi havde da også fornøjelse af familien. Karl Jensen var tit Far til fornøjelse, nej selskab, da Far kom til at sidde så meget. Men han var da godt klar over, at han fik, mange småløgne fortalt. Tit kom andre naboer og spillede kort med ham. Han kunne ikke selv smide dem ud, men Inga stod tit og ordnede det for ham. Det var ikke, fordi Far var dårlig, og der var megen vrøvl. Far ville gerne lidt i by, og der måtte gerne komme fremmede. Alt det gik ud over Mor. De skulle jo køre i heste-

vogn, og Mor skulle ordne det hele, når de kom hjem. - hvis Mor havde fået lov til at få lidt pænt tøj, for i flere år trængte hun, og hvis Bedste ville have givet lidt af magten over saltbalje og gryderne fra sig, så havde det ikke været så slemt for hende!

Da jeg skulle til at gå til præst, og jeg gerne ville til Hvejsel præstegård, kunne det godt lade sig gøre, selv om vi hørte til Kollerup. Der var så hyggeligt hos pastor Hjelesen i den store gamle præstegård. De var unge glade mennesker, og vi, der gik til præst, samledes med dem i deres spisestue, hvor fruen spillede på klaveret til morgensalmerne. Jeg var god til at lære udenad og rigtig flink til at svare, og det gjorde mig glad. Det var et rigtig godt år det sidste skoleår. - Vi var vist kun otte piger og seksten drenge, da vi blev

Moster Henny med Polly

konfirmeret i Ildved kirke. Jeg stor øverst, en stor ære dengang, men her gik det nu efter alder. Vi havde gæster og der var gaver.

Jeg skulle blive hjemme og hjælpe til. Det kunne godt behøves. Men det var jo udearbejde, og med tiden tabte jeg lysten. det havde været helt anderledes, hvis Bedste ikke

ville råde i køkken og bryggers. Det var ikke let for Mor og mig. Jeg måtte ikke røre ved madlavningen og lærte ikke noget. Hun blev jo også gammel. Jeg måtte høre for det af en af vore karle, at det var et skidt madsted. Det skulle have været lavet lidt pænere. Bedste var ikke tilfreds med, at jeg ville vaske lidt bedre op og vaske mig selv lidt bedre. „Ska' du synes?“, sagde hun. Min egen søde Bedste blev kritisk overfor den store Olga, som var så »hvalle« en pige, da hun var lille.

Ejlar
Signe m. Esther

mig
Mor
Gerda m. Inga

Jeg kom en vinter til syerske Petrea Tyrsting i Sandvad. Her kunne man godt lære noget, men jeg følte mig så dum på madlavningen og var bange for at spørge, så jeg har nok lavet mange dumheder. Men Petrea har da sagt sidenhen, at jeg var god efter min alder. Jeg var god nok i systuen, når jeg skulle hjælpe der.

Der var en ungdomsforening i Hvejsel sogn. Der gik vi alle de mange unge fra bøndergårdene til møde hver fjortende dag. Det kunne vi leve på længe, når der havde været noget morsomt og noget, vi kunne forstå. Der var også dans sommetider, og den sluttede kl. 24.00. Det var altid en af sognets lærere, der var formand. Der var også udflugt om sommeren. En gang sejlede vi fra Vejle til Elbæk, her ved Horsens fjord. Vi gik en lang tur fra Elbæk til Vær kirke for at se Griffentfeldts grav, eller kiste var det vel. - Ja, sikken en fornøjelse! - De fleste var vel trætte og ville gerne have haft fødderne i det dengang så rene vand. Men hvor var det en fornøjelse med så lang en sejltur! -

Næste vinter fik jeg plads i en stor nybygget gård i Kollerup. Der skulle spares på alt. Rengøringen skulle være skånsom for at spare på fernis og maling. „Brug en tør klud!!“ - og jeg fik lært at passe på. De havde kun en datter,

og hun var meget sød og rar. Hun blev tidligt gift med en lærer og kom til at bo i Tørring. Hendes mor længtes meget efter hende, og det kom til at gå ud over mig, syntes jeg. Jeg følte, at hun var ked af at se på mig, når vi om eftermiddagen sad i stuen og syede. det var vel ikke så sært, at hun ønskede sin datter hjemme i stedet for mig. - men jeg kunne da ikke gøre for det! - Hun var utrolig sparsommelig. Hovederne på høns og duer blev gjort i stand og stegt og suttet rene, når vi spi-

ste. Det gjorde bedste da alligevel ikke. Milten i grisen, som hjemme blev regnet for uspiselig og kogt og hakket til hønsene, blev her hakket sammen med lidt kød og givet til fodermesteren. Mandens gamle far, som havde ejet gården før dem, havde en lille stue i det store hus, og hvor fik han en dårlig behandling! - Maden kom ind på en blikbakke og med bestik, der skulle vaskes af for sig selv. Der var en grim tørvelugt hos ham. Hans kakkelovn gik ud, og asken støvede. Hans ældgamle sorte tøj var plettet og fedtet. Han klagede sig tit til mig: „Jørgine er slem ved mig!“ - Manden, som var rar, gik for et syns skyld ind og sad lidt med sin avis hos sin far. - Der var et par flinke karle og en polsk fodermester. Og som han kunne snakke! Der lugtede stramt hos dem. De havde heller ikke engang vand ved deres hus. De måtte hente det i spande på gården. Han var gift med en lille lys pige, hvis mor var på Sandvad fattiggård. - Men i det hele var jeg da glad for det halve år i den pæne gård. Jeg lærte da også en hel del.

Det var ikke let for dem derhjemme. Da de kom til Kolleruplund, trængte der så meget til dræning. Der var så mange småsøer, som blev til dejlige glidebaner, den første vinter. Far, Bedstefar og karlen begyndte selv at gra-

ve grøfter og lægge drænrør ned. Men rørene var for små, så det hele virkede for lidt. Far ville med i grøften og lægge rørene ned, men det var jo ikke noget for den svage mand. Jeg kan endnu se mors fortvivlede øjne, når hun måtte hente ham og slæbe ham op. - Våd, leret og træ! - Vi havde tuberkulose blandt køerne, tit kom anden sygdom og så mund- og klovesyge. En grim kalvesygdom angreb de nyfødte kalve. De måtte i en fart bringes til et andet sted. - Vi var da kommet i sygekassen igen, efter at være bleven smidt ud, da vi boede i Jerlev. Det var kun for småfolk! Ak ja! - Hårde tider på mange måder, men vi var nu stærke alle, undtagen far.

Jeg kom hjem om sommeren. Vinteren 1924-25 fik jeg plads i Vejle hos en Hindborg. Hans far havde en papirfabrik. Hindborg var en flot mand, der rejste for fabrikken. Altså, for at sælge det fine papir, de lavede. Han har nok slået nogle slemme slag og drukket godt til. Sikke noget tøj, han kom hjem med! - To - tre

- sæt i kufferten. Det skulle skrubes og børstes på spisebordet af mig. Puha! - Når han kom hjem, skulle vi næsten altid kogt torsk, men først vandgrød. Fruen var en køn, sort-håret dame. Hun var adelig, født de Nede-gaard, men vist fattig. Hun havde redet skole-ridning, da hun var ung. Nu gik hun der og led under mandens opførsel, ingen børn, „Hvor skulle vi dem have, der var intet barnekammer!” - Ingen veninder. Hun kunne gå en lille tur og spille lidt på klaver. Ellers var det emd at holde mig i ånde hele tiden med rengøringen. „De kan sige derhjemme, at De er kommet i et herskabshus!” - der var fire stuer plus soveværelse og andet, ovenpå var der tre værelser. Hun spiste altid alene, og selv om der kun var vandgrød og en eller anden pølse, som jeg måtte vælge, så var der meget sølvtøj på bordet. Alt var låst inde, kun rugbrød og margarine plus en dåse med sukker havde jeg adgang til. - „Det er Dem og hunden, der æder det hele”, sagde hun. Sommetider ville hun bage et hvedebrød. En gang

*Familien Aagesen
Mor, Gerda, mig, Ejlar og Far - Forrest Inga*

Barndoms- og ungdomserindringer

N. 598

Svante Skoven
Pashaverens Underskrift.

Politimesteren

i *Vejle*

Signalement:

Fødselsdato og Aar *1/9 1851*
Fødested *Sverrig*
Sprog *Dansk, Svensk*
Vækst *e 1,80 m.*
Bygning *middel*
Haar *blondt, (graa sprængt)*
Øjne *blaa*
Særkende *~*

anmoder alle og enhver om uhindret at lade passere med sin
Bagage dansk Undersaat *Landmand Svante Skoven*
af Høherup

som agter at rejse herfra til *Sverrig paa Besøg*

og om fornødent yde h *am* Hjælp og Beskyttelse.

Det bevidnes herved, at Indehaveren af Passet er identisk med den Person, som Fotografiet
forestiller, og egenhændig har underskrevet Passet under Fotografiet.

Den *7 Juli* 19 *20*.

Gyldigt i 12 Maaneder

M. Rasmussen
Politimester.

Vend

Knap 70 år gammel skulle Svante rejse til Sverige på familiebesøg og fik derfor udstedt et rejsepas af politimesteren i Vejle.

kom det for tidligt ud af ovnen og var klægt. Så skulle jeg spise det. Men jeg måtte ikke selv skære af det. Jeg skulle komme med det i et viskestykke ind til hendes seng, så hun kunne skære af det. - Jeg måtte gå til bageren efter en krydder til hende. Så skulle hunden, en broget jagthund, med. Jeg var til grin hos bageren, kunne jeg mærke. - Hun brugte også nogle gange at lægge een-krones sedler på gulvet, det var nok for se, om jeg rapse- de. En hårnål på en hylde skulle vise, om jeg også tørrede støv af. Jeg lagde den på skrive- bordet. „Fruen må have tabt noget.” Jeg måt- te ikke tale med postmesterens pige. De bo- de nedenunder. En gang snød vi os til at be- søge hinanden på værelset. Fruen kom op og kaldte. Jeg fik en ordentlig omgang og et an- det værelse, hvor der kun var opgang ad ho- vedtrappen. - Hos postmesterens gik det og- så nøjsomt til. De spiste grønkålssuppe en hel uge, fortalte pigen dér. Den arme pige blev bortvist. Hun havde taget en ti-krone- seddel; det fik jeg fortalt af fru Hindborg. Jeg skulle ikke have fundet mig i alt det pjat. Men det var den måde, tjenestefolkene blev holdt nede og fik mindreværdskomplekser på!

Det var en trist vinter. Men fruene tog mig da med til kirke en aften. Hun syntes også, at jeg skulle en tur i biografen og se »Gösta Ber- lings Saga« med Greta Garbo i sin første rol- le. Jeg gik til Dagmar og Karl så tit, jeg kunne. Jeg besøgte også Mormor, som vi nu ikke sagde, men Bedste. Det hjalp lidt. Hjemme to dage før jul var jeg da også, men al opvask stod til mig. „De må være glad for, at jeg har hældt vand i glassene”, sagde fruene. - „Du må komme på Uldum Højskole til sommer”, sag- de Far, og så talte jeg dagene. Fru Hindborg græd, da jeg sagde farvel og tak. Hun havde stået bag vinduet og beundret vore fine heste og den pæne vogn. Bedstefar sad i agestolen og så værdig ud. Ejlar kom til køkkendøren og heppede mig op. „Lad da den kælling selv va- ske op, vi kan da ikke blive holdende her!” Men jeg blev færdig, og de fik båret min kom- mode ned, mens jeg holdt hestene. Men jeg var glad, da jeg tog plads imellem dem i age- stolen. Det var i 1925.

På højskole hos Marie og Svenning Petersen

var der godt at være. Vi hørte mange fore- drag, sang og lærte vel også noget, lidt dansk, regning og håndarbejde. Men det bed- ste var samværet med de andre, traditioner- ne, morgen- og aftenandagter. Vi var 142 ele- ver den sommer. - V i spiste solidt og godt, og

Uldum Højskole

Lærerstab

Elevmødet forberedes - jeg er nr. 4 fra venstre

jeg tog det på, som jeg havde tabt vinteren i forvejen - desværre! - Jeg boede sammen med Marie Dalsgaard fra Vindelev og Melka Grønning fra Jerlev. Gennem hende fik jeg plads hos mejeriejer Svend Trøst Hansen i Bøgballe. Hertil kom jeg så til november. Det var på mange måder en god plads. Men man- ge ting gjorde, at det var noget forvirret. Vi var to piger, og der var mange folk på kost, så der var altid nok at lave. To mejerister, én svine-

Børnene fra Bøgballe Mejeri

passer og to andre, der kørte biler. Så var der tre småbørn, og én blev født, mens jeg var der. Sigrid, fru, kom på hospital lige efter, jeg var kommen der. Vi måtte tage os af et lille barn, der skulle til at have anden mad lige pludselig; men det gik da. Der var altid livligt, og de andre piger var gode nok. Og så var der ikke så langt til højskolen, hvor jeg kunne komme med til møder, der betød for mig.

Jeg var der det meste af to år. Vi havde en tragisk oplevelse der: En morgen tidlig kom en af mændene, der boede tæt ved os, og bankede på sovekammervinduet. „Åh, kan du ikke komme herhen, Klare er kommet til at ligge den lille ihjel!” - Sigrid sendte mig derhen, og det var trist: En to-dage gammel pige, så sød og køn med krøller, lå der på den ene halve side. Og så de ulykkelige forældre! Mælken løb ud af brysterne på moderen. Jeg havde hørt noget om, at brysterne skulle bindes op. Det gjorde jeg så. Men hun kom ti at døje meget med betændelse og var længe syg. De havde en meget lille lejlighed. Der var kun plads til to smalle senge med en lille gang imellem dem og slet ikke plads til nogen vugge. Det var så almindeligt, at småbørn sov hos moderen. Sigrid og jeg var derhenne, da det lille lig blev sunget ud. Da var det først at tårerne fik frit løb, og jeg så tragedien i dens fulde omfang. Der var mange »gammelstærke« der på egnen, og der stod nogle koner og sang om synd og død over det lille lig. Hun nåede nok ikke at blive døbt, så hun var en hedning! Det var ellers noget, som skulle ske den første søndag, selv om barnet var født om lørdagen. Der var en stor kirke i Øster

Sne og en meget stor kirkegang. Det er der også nu. -

Der var mange småfolk på egnen, men de var »gammelstærke« og stærke i troen. Nogle familier deriblandt Svend Trøst og Sigrid, landbrugsminister Bording og Helga og nogle familier i Kragelund havde dannet et »Kirkeligt Samfund« med en fremmed præst af grundtvigsk retning, der kom og prækede én gang om måneden. Der var stor forskel på de to retninger dengang. Hos landbrugsminister Kristen Bording tjente Christian Jepsen. Vi blev kendte og kom til at holde af hinanden. Vi blev viet i Kollerup kirke af pastor Hassing. Mor førte mig op, og da vi var viet, gik vi ned til udgangen, hvor Far sad i sin kørestol og lykønskede os med tårer i øjnene. Christians søskende, hans far og mor og min familie var der til gildet bagefter. Og så var landbrugsminister Bording fra Bøgballe der med familie. Det var jo fordi Christian havde tjent der i 12 år, og Christians far og Bording havde kendt hinanden fra ungdommen af. Der blev nok snakket om, at de var med, men, uha, han var jo socialdemokrat!. Det var ikke så godt.

- Nanne Bording, datteren, tog det lille amatørbillede af os. Det var vi meget glade for. Vi havde gilde derhjemme, og det var fint vejr den 4. august 1928. -

Så begyndte årene på Nørremarken med sorger og glæder og vore tre gode børn.

4. august 1928

Billedgalleri

Fotos fra højdepunkter i familien

Kollerup kirke, hvor der har lagt rum til mange kirkelige handlinger indenfor vor familie.

Vi og vore søskende.

- ▶ ▶ ▶ Ejlar (O), Gerda (O), mig selv og Christian, Alfred (C)
 - ▶ ▶ Anna (C), Johanne (C), Arthur (C), Else (C)
 - ▶ Ejner (C), Inga (O)
- (O) = mine søskende, (C) = Christians søskende

Far og Mors sølvbryllup den 4. august 1929

*Mig selv og Christian, Gerda, Mor og Ejlar.
Inga og Far*

*Mor med sine søskende
??, ??, ??
Martha, ??, Henny, Johanne, Signe, Kylie*

Barndoms- og ungdomserindringer

Mor - døde den 20. januar 1952, 74 år gammel.

Far - døde den 12. februar 1936, 53 år gammel.

4 søskende - Inga, Gerda, Ejlar, Olga fotograferet den 16. juli 1964

Gravminder over slægtens
aner står på

Kollerup kirkegård.

Dødsannoncer og minde-
ord kan læses på slæg-
tens hjemmeside:

www.svante-amalie.dk

Svante og Amalie Åkeson

Oskar og Johanne Aagesen

Fire konfirmander

Olga

Ejlar

Gerda

Inga

Fire brudepar

Olga og Christian Jepsen

Karen og Ejlar Aagesen

Gerda og Marinus Lauritsen

Inga og Johannes Nielsen

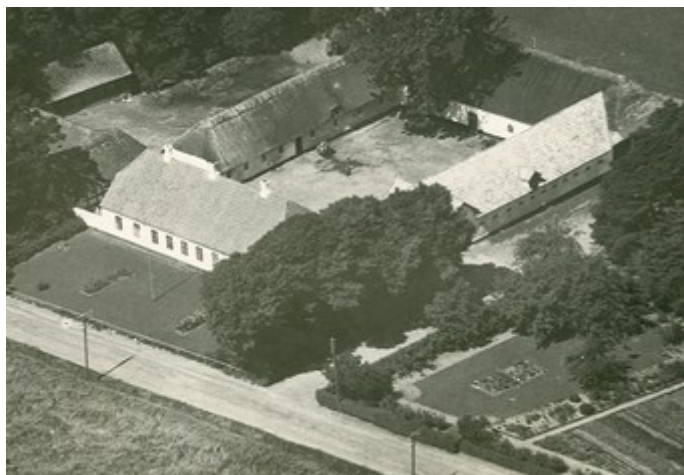
Fire gårde - fire familier

*Nørremarken
Olga og Christian Jepsen*

*Kolleruplund
Karen og Ejlar Aagesen*

*Hygumgård
Gerda og Marinus Lauritsen*

*Hulegården
Inga og Johannes Nielsen*

Den svenske gren

	Åke Svensson Född: 12.o2.1825 i Kulhult Visseltofta död: 24.o4.1875
Bedstefar Svantes förældre	gift med: Elna Nilsdotter Född: o6.o2.1831 i Bodarp Visseltofta död: 14.o3.1921
	<u>DERAS BARN:</u>
Bedstefar og hans søskende	Svante Född o8.o9.1851 död: o2.1o.1937 flyttad først til Vittsjö 1872 senare till Danmark
Tante Annas far	Josef Född: 22.12.1854 död: 11.o8.1937 bosat i Hässlycke, snere Visseltofta
	August Född: 31.o3.1858 död: 26.11.188o
	Ingrid Född: 26.12.1866 död: flyttad till Köpenh. 1891
Tante Annas förældre	Josef Åkesson = J.Å.Landin Född: 22.12.1854 död: 11.o8.1937
	gift med: Bengta Nilsdotter Född: 16.o6.1858 död: 19.o3.1937
	<u>DERAS BARN:</u>
	August Fridolf Född: 22.12.188o död: 23.o7.1953
	Nils Född: 29.o3.1884 död: o8.o9.1958
	Nilla Elvira Född: 25.o8.1886 död: 2o.o6.1893
	Anna Elina Född: 12.o6.1891 död: 11.o6.1893
Tante Anna	Anna Elvira Född: 15.o6.1894 död: 23.o4.1966

Den svenske gren

Tante Annas bror	Nils Landin	Född: 29.03.1884 död: 08.09.1958
	gift med	
	Karin	Född: 30.03.1894 död: 08.10.1977
	<u>DERES BARN</u>	
	Bengt-Åke	Född: 06.03.1926
	gift med	
	Inga	Född: 04.03.1928
	<u>DERES BARN</u>	
	Harry	Född: 1949
	Bo	Född: 1951
	Rita	Född: 1955
Tante Anna	Anna Landin	Född: 15.06.1894 död: 23.04.1966
	gift med	
Farbror Sjunne	Sjunne Jönsson	Född: 05.09.1892 död: 26.08.1961
	<u>DERES BARN:</u>	
	May	Född: 1922 död: 1922
Maire + Sture over- tog gården efter ovenstående.	Adoptivbarn Maire	Född: 27.07.1930
	gift med	
	Sture Ralsgård	Född: 24.11.1924
Nu har Sven overta- get den sammen med sin kone.	<u>DERES BARN:</u>	
	Karin	Född: 1953
	Sven	Född: 1956

Tanta Annas forældre

Josef Åkesson senere Landin

Bengta Nilsdotter

Anna Landin gift med Sjunne Jönsson

Tante Anna og farbror Sjunne

Barndoms- og ungdomserindringer

>Gården i Magleröd

Aftægtsboligen samme sted

